

Arbeids- og administrasjonsdepartementet

Postboks 8004 Dep.
0030 Oslo

Deres ref.: 20030212
9-3/ANH

Vår ref.: 2003/452
MA1-M3 ODDS 478.1

Saksbeh.:

Dato: 30.06.2003

■ **Markeds- og konkurransemessige betraktninger knyttet til sikrere energiforsyning**

Vi viser til brev fra Arbeids- og administrasjonsdepartementet av 19. mai 2003 vedlagt brev fra Olje- og energidepartementet av 6. mai 2003, der det bes om innspill til arbeidet med stortingsmeldingen om tiltak for en sikrere energiforsyning.

Vi ble i ovennevnte brev bedt om innspill om blant annet markeds- og konkurransemessige betraktninger knyttet til sikrere energiforsyning.

I et marked med virksom konkurranse vil prisene gi signaler om hva forbrukerne etterspør og hvordan de verdsetter ulike varer og tjenester, samtidig som prisene reflekterer kostnadene ved å fremskaffe disse produktene. Dette samspillet mellom tilbud og etterspørsel er en viktig forutsetning for en mest mulig effektiv ressursutnytting. Gjennom konkurranse og prismekanismen styres ressursene til sektorer og produkter med størst etterspørsel. Konkurranse stimulerer til effektivitet og kostnadsbevissthet i produksjon og omsetning.

Tiltak for å fremme en sikrere energiforsyning bør derfor i størst mulig grad virke nøytralt mellom energi fra ulike energikilder, mellom ulike produsenter og mellom ulike konsumenter, med mindre forskjellsbehandling har sammenheng med eksterne kostnader, slik som miljøskadelige utslipp, naturinngrep eller støy. Forskjellige rammebetingelser for energi fra ulike energikilder og mellom ulike produsenter, vil bidra til å vri konkurransen mellom disse. Tilsvarende vil forskjellige rammebetingelser for forskjellige energibrukere være konkurransevridende. Konkurransевridning som ikke har sammenheng med eksterne kostnader medfører en samfunnsøkonomisk ineffektiv ressursbruk.

På grunn av kapasitetsbegrensninger i overføringsnettet er det nordiske kraftmarkedet i store deler av tiden delt inn i ulike prisområder. I Norge er det normalt to prisområder, ett i Sør-Norge og ett i Midt- og Nord-Norge. I perioder kan de enkelte prisområdene fungere som separate markeder. En aktør som er dominerende innen ett prisområde, vil ha mulighet til å utøve markedsrett i perioder hvor det er sterkt press på overføringsnettet. Markedskonsentrasjonen innenfor prisområdene er normalt betydelig høyere enn i det nordiske markedet sett under ett.

Markedskonsentrasjonen i Norge er i dag høy, og høyere enn den nasjonale markedskonsentrasjonen i Sverige og Finland.

Minstekrav til fyllingsgrad i kraftmagasiner, eller tilsvarende reguleringer som begrenser selskapenes handlefrihet med hensyn til når de kan produsere, kan bidra til å svekke kraftmarkedets evne til å jevne ut prissvingninger og dermed bidra til økt prisvolatilitet. På grunn av den høye markedskonsentrasjonen innen kraftproduksjon kan slike reguleringer føre til at produsenter av elektrisk kraft oppnår markedsrett i perioder da konkurrerende selskaper på grunn av disse begrensningene ikke kan øke kraftproduksjonen i sine anlegg.

I et velfungerende kraftmarked vil aktørene selv ha incentiver til å allokere kraftproduksjonen til de periodene da etterspørselen etter kraft er høyest. Det synes da ikke å være behov for noen offentlige reguleringer med hensyn til hvordan kraftselskapene allokere sin produksjon over året. I et velfungerende marked vil vi se en tendens til at kraftprisen vil jevne seg ut mellom perioder med høyt og lavt forbruk.

I et kraftmarked med manglende konkurranse, vil aktører med markedsrett ha incentiver til å allokere en høyere andel av produksjonen til perioder med lavere forbruk, for på den måten å oppnå høyere pris i perioder da forbruket er høyt. Ved manglende konkurranse kan regulering av hvordan selskapene allokere produksjonen være bedre enn ikke å ha slike reguleringer. Imidlertid vil dette medføre fare for reguleringsfeil ved at selskapene pålegges en annen allokering av produksjonen over året enn det som er den optimale. I utgangspunktet er det markedsaktørene som har best forutsetninger for å allokere produksjonen på en optimal måte.

Bedret forsyningssikkerhet for elektrisk kraft kan oppnås ved at overføringskapasiteten mellom Norge og utlandet økes. Økt overføringskapasitet vil også bidra til mer stabile kraftpriser mellom våte og tørre år, samtidig som muligheten til å utøve markedsrett for norske kraftprodusenter reduseres. Dette vil således redusere de konkurransemessige skadelige virkningene som den høye markedskonsentrasjonen medfører.

Vi viser forøvrig til en rapport utarbeidet av norske, svenske og danske konkurransemyndigheter som drøfter de nevnte problemstillinger nærmere. Rapporten forventes offentliggjort i slutten av august d.å.